

Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi

Metin BAYRAM^{1*} Alper Tunga PEKER¹ Serkan Tevabil AKA¹ Mustafa VURAL¹

¹ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, AĞRI

DOI: 10.31680/gaunjss.586113

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 03.07.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 22.08.2019

Yayın Tarihi / Published: 22.09.2019

Öz

Bu çalışmanın amacı Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinin farklı Bölümlerinde Eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitim dersine yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Bu araştırma betimsel araştırma niteliğindedir. Araştırmanın yöntemini ise tarama modeli oluşturmaktadır. Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinin de öğrenim gören yedi farklı bölüm öğrencilerinden 180 Kadın 260 Erkek toplam 449 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ilişkin veriler Ağır (2007) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 23.0 program kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için independent samples T-testi kullanılmış olup çoklu karşılaştırılmalarda ise one way-anova testi kullanılmıştır. Gruplar arasında ki farklılığın tespit edilmesi için Tukey testi kullanılmış ve bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Çalışmaya Fakülte/yüksekokul açısından bakıldığında bölüm öğrencileri arasında Uzaktan eğitim dersine karşı avantaj ve sınırlılıklar alt boyutlarına ilişkin ortalamaları arasında anlamlı farkların tespit edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, uzaktan eğitim, tutum, uzaktan eğitime yönelik tutum

Examination of Attitudes of University Students towards Distance Learning

Abstract

The aim of this study is to determine the attitudes of the students studying in different departments of Ağrı İbrahim Çeçen University towards distance learning. This study is a descriptive research. The method of the study is a survey model. The survey model is used for studies aimed at collecting data to determine specific characteristics of a group. The sample of the study consisted of 449 people in total of 180 female 260 male students studying in Ağrı İbrahim Çeçen University in 2018-2019. The data about the attitudes of the students towards distance learning were collected through attitude scale towards distance learning developed by Ağır (2007). SPSS 23.0 program was used to analyse the data. The independent samples T-test was used for independent groups in double comparisons and one way-anova test was used for multiple comparisons. Tukey test was used to determine the differences between the groups for multiple comparisons and the error level was taken as 0.05 in this study. It was seen that there were significant differences between means of advantages and limitations sub-scales in comparison of students' departments.

Keywords: Technology, distance education, attitude, attitude towards distance education

* Sorumlu Yazar: Metin BAYRAM

E-mail: metinbayram04@hotmail.com

*Bu Çalışma 24-26 Nisan 2019 tarihinde Ağrı'da düzenlenen 12.ulusal spor bilimleri öğrenci kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Gelişen teknoloji insanların hayatını değiştirmekle kalmayıp onların bireysel ve zihinsel gelişmelerinin temel noktası olan eğitim kavramını da önemli ölçüde etkilemektedir. Teknolojinin gelişimi ile birlikte eğitim kavramı farklı bir boyuta taşınmış dolayısıyla teknoloji eğitimin değişmez bir parçası haline gelmiştir (Özbay, 2015). Bu amaçla insanların bilinçlenmesi için önemli olan eğitim, teknolojiye bağlı olarak kişiye farklı imkânlar sunan, onların yaşam boyu gelişimine katkı sağlayan bir görev üstlenmiştir. Ayrıca bilgi iletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı ülkelerde yetişen insanların kendi aralarında benzerlik gösterdikleri kendilerinden önceki nesillerden farklı özellikler barındırdıkları da görülmektedir (Şahin, 2009). İnsan gelişiminin her dönemde önemli olduğu gerçeğinden yola çıkılarak eğitimin var olan imkânlarının bu konuda yetersizliği gözler önüne serilmekte gelişen teknolojinin en çok eğitim programları üzerinde etkili olacağı inancı gün geçtikçe artmaktadır. Günümüzde Teknolojik gelişmelerden biri olan internet teknolojisinin varlığı da bu teknolojinin eğitimde kullanılması gerekliliğini gündeme getirmiş, uzaktan eğitim kavramını ortaya çıkarmıştır. Uzaktan eğitim, tanımına bakıldığında öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak farklı mekânlarda olduğu halde gerçekleştirdiği eğitimidir (Uzunboylu ve Tuncay, 2012). Başka Bir ifadeyle aynı ortamı paylaşmayan öğrenci ve öğretmenlerin iletişim teknolojileri ve klasik posta hizmetleri ile öğrenme öğretme faaliyetlerini gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelidir (İşman, 2003). Uzaktan eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerinin sınırlılıklarından dolayı sınıf içi faaliyetlerin gerçekleşme imkânı bulamadığı durumlarda, eğitim çalışmalarını planlayıp uygulayanlar ile öğrenenler arasında öğretim üniteleri ve farklı ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağlandığı bir öğretim imkânı sunar (Alkan, 1987). Dolayısıyla Alkan'ın (1987) yukarıda belirttiklerinden de hareketle geleneksel eğitim yöntemlerinde birtakım sorunların yer aldığı söylenebilir. Bu sorunların temelinde her yaştaki insanın öğrenme ihtiyacına cevap bulamaması, gelişen bilgi ve teknoloji sayesinde insanların sadece mesleki anlamda değil kişisel gelişim anlamında da kendilerini geliştirme imkanı yatmaktadır. Böylece eğitimde mevcut olan yöntemlerin yetersizliği eğitime yeni bir bakış açısı ihtiyacı ortaya çıkarmış, bu durum yeni eğitim teknolojilerinin ve yeni eğitim-öğretim yöntemlerinin gelişmesini sağlamamaktadır. Sonuçta gelişen yeni teknoloji sayesinde teknoloji ile değişik yöntemler birleşerek eğitimi kademeli olarak değişime uğratmıştır. Öğrenci sayısının artması, farklı öğrenci

kitlelerinin eğitim talebi, iş ve çalışmanın hayat boyu öğrenmeyi gerektirmesi eğitimdeki bu değişimin en önemli sebepleri arasında gösterilebilir (Akça, 2006). Günümüzde daha fazla bireyin eğitim görmek istemesi, daha geniş kitlelere eğitim hizmeti götürmenin hedeflenmesi, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlama düşüncesi çeşitli sebeplerle okula gelemeyen öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve geleneksel eğitimin sınırlılıklarını giderme çabaları uzaktan eğitim kavramının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Yalın, 2007). Bu nedenle uzaktan eğitim, mevcut eğitim sisteminin bir parçası haline gelmiş, gerek öğretmenler, gerek öğrenciler ve gerekse yöneticiler tarafından bilginin aktarılmasını sağlayacak ve bireylerin gelişimini destekleyecek bir duruma getirilmiştir. Uzaktan eğitim tarihsel anlamda, geleneksel eğitim sisteminin yeterli olmadığı durumlarda, yetişkin bireylerin öğretim sistemi içinde yer almasını sağlamak için kullanılmıştır (Özbay, 2015). Uzaktan eğitim uygulamalarının oldukça uzun bir geçmişinin olduğu ve bu uygulamaların eski çağlarda başladığı kabul edilmektedir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitimin tarihi incelendiğinde bakıldığında uzaktan eğitimin 1700'lerin başlarında mektupla öğretime dayandığı fakat teknoloji temelli uzaktan eğitimin 1900'lü yılların ilk yarısında görsel işitsel araçların okullara girişiyle başladığı görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi uzaktan eğitim, kavram olarak 1700'lü yıllarda ortaya çıkmış ve mektupla öğretim uygulamalarıyla birlikte teknolojideki gelişmelere paralel olarak gelişimini sürdürmüş, bilişim teknolojileriyle günümüzdeki anlam ve önemini kazanmıştır (Özbay, 2015). Uzaktan eğitimin bu denli önemli olmasının yanı sıra bireyin ihtiyaçlarına cevap vermek gibi bir amacı da söz konusudur. Eğitim ortamı nasıl olursa olsun, bireyin görevi öğrenmek ve öğrenmek için istekli olmaktır. Birey bu öğrenmeyi gerçekleştirirken teknolojiyi kullanabilme özelliğine sahip ve teknolojik yeniliklere açık olmalıdır. Uzaktan eğitim farklı bölgelerdeki öğrenen ile öğreticiyi buluşturduğundan uzaktan eğitimin etki alanı genişlemekte, farklı kültürlerle etkileşim olanağı artmaktadır (Uşun, 2006).

Uzaktan eğitimin avantajlarını, eğitimde zaman ve mekân kısıtlılığını ortadan kaldırması, eğitimde fırsat eşitliğini sağlaması, eğitimde teknolojinin avantajlarından faydalanma imkânı sunması, yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi, yetişkin öğrenenlere alternatif öğrenme ortamları sunması, öğrencilere uluslararası eğitim olanaklarından yararlanma ve kendi hızında öğrenme imkânı sunması, öğrenciye bağımsız çalışma ortamı sağlaması ve kendi öğrendiklerinden sorumlu olma yetkinliği

kazandırması şeklinde özetlemektedir. Bununla birlikte yine Kaya ve Önder'e (2002) göre uzaktan eğitimde iyi hazırlanmış yazılımların; geleneksel yöntemlere göre daha az zamanda öğretimi sağlama, öğretimi uygun olan yer ve zamanda sunma, planlamada esneklik sağlama, öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğretmeni, dersi tekrar etme, ödev, düzeltme gibi görevlerden kurtararak öğrencilerle bireysel olarak ilgilenecek zamanı kazandırma gibi faydaları mevcuttur (Ağır, 2007).

Yöntem

Bu araştırma betimsel araştırma niteliğindedir. Araştırmanın yöntemini ise tarama modeli oluşturmaktadır. Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinin de öğrenim gören yedi farklı bölüm öğrencilerinden 180 Kadın 260 Erkek toplam 449 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarına ilişkin veriler Ağır (2007) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır.

Verilerin analizi

Elde edilen verilerin analizi ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 23.0 program kullanılmıştır. Verilerin normallik sınaması yapılarak normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. İkili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için independent samples T-testi kullanılmış olup çoklu karşılaştırmalarda ise one way-anova testi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda gruplar arasında ki farklılığın tespit edilmesi için Tukey testi kullanılmış ve bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya katılan bireylere ilişkin yüzde ve frekans tablosu.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	180	40,1
Erkek	269	59,9
Toplam	449	100,0
Fakülte/Yüksekokul	Frekans	Yüzde
Besyo	52	11,6
Meslek Yüksekokulu	50	11,1
Eczacılık Fakültesi	102	22,7
Sağlık Yüksekokulu	97	21,6
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	51	11,4
Fen Edebiyat Fakültesi	50	11,1
İslami İlimler Fakültesi	47	10,5
Toplam	449	100,0
Sınıf	Frekans	Yüzde
1. Sınıf	171	38,1

2. Sınıf	197	43,9
3. Sınıf	81	18,0
Toplam	449	100,0

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin %40,1' i kadınlardan %59,9' u ise erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %11,6' sı Besyo, %11,1' i Meslek yüksekokulu, %22,7' si Eczacılık fakültesi, %21,6' sı Sağlık yüksekokulu, %11,4' ü Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu, %11,1' i Fen edebiyat fakültesi ve %10,5' i de İslami ilimler fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırmaya katılan bireylerin %38,1' i 1. Sınıf, %43,9' u 2. Sınıf ve %18' i de 3. Sınıf da öğrencisidir.

Tablo 2. Uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarının cinsiyetler açısından karşılaştırılması.

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	T	P
Avantajlar	Kadın	180	4,02	,786	2,147	0,032*
	Erkek	269	3,84	,902		
Sınırlılıklar	Kadın	180	2,38	1,128	-0,640	0,522
	Erkek	269	2,45	1,124		

Tablo 2. incelendiğinde katılımcıların uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarından uzaktan eğitimin avantajları için kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu kadın katılımcıların erkeklere oranla uzaktan eğitim dersinin daha fazla avantaja sahip olduğunu düşündükleri görülmektedir. Diğer yandan uzaktan eğitim dersinin sınırlılıkları açısından cinsiyetler arasında anlamlı farklılık görülmemektedir.

Tablo 3. uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarının Sınıf düzeyi açısından karşılaştırılması.

Değişkenler	Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	Standart sapma	F	P
Avantajları	Birinci sınıf	171	3,83	,900	1,648	0,194
	İkinci sınıf	197	3,99	,812		
	Üçüncü sınıf	81	3,91	,885		
Sınırlılıkları	Birinci sınıf	171	2,43	1,088	2,686	0,069
	İkinci sınıf	197	2,31	1,141		
	Üçüncü sınıf	81	2,65	1,137		

Tablo 3 incelendiğinde uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarının sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarının Fakülte/Yüksekokul açısından karşılaştırılması.

Değişkenler	Fakülte/Yüksekokul	N	Ort.	Standart sapma	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	P	Farklılık
Avantajları	Besyo	52	4,04	0,79	66,54	11,09	18,46	0,00*	A - D, E ve G
	Myo	50	3,88	0,74					B - D ve G
	Eczacılık	102	3,79	0,67					C - D ve G
	Syo	97	4,50	0,59					D - tümünden
	Shmyo	51	3,46	0,77					E - A, D ve F
	Fen edebiyat	50	4,02	1,04					F - D, E ve G
	İslami ilimler	47	3,26	0,96					G - A, B, C, D, F
Sınırlılıkları	Besyo	52	2,53	1,03	121,75	20,29	20,16	0,00*	A - D ve E
	Myo	50	2,28	1,06					B - D ve E
	Eczacılık	102	2,55	1,01					C - D ve E
	Syo	97	1,71	0,90					D - tümünden
	Shmyo	51	3,59	0,83					E - tümünden
	Fen edebiyat	50	2,39	1,31					F - D ve E
	Total	449	2,42	1,12					G - D ve E

Tablo 4 incelendiğinde uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarının fakülte/yüksekokul açısından değerlendirilmesinde, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim dersinin avantajlarına ilişkin tutumlarının Sağlık yüksekokulu öğrencilerine göre anlamlı derecede düşük iken, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu ve İslami ilimler fakültesi öğrencilerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Meslek yüksekokulu öğrencileri ve eczacılık fakültesi öğrencilerinin, avantaj alt boyutu için ortalamalarının sağlık yüksekokulu öğrencilerinden anlamlı derece düşük iken İslami ilimler fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Diğer taraftan Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim dersinin avantajlarına yönelik tutumlarının diğer tüm bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerin avantaj alt boyutuna ilişkin ortalamalarının, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu, Sağlık yüksekokulu ve Fen edebiyat fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir. Fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin avantaj alt boyutu ortalamalarının ise sağlık yüksekokulu öğrencilerinden anlamlı derecede düşük iken,

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu ve İslami ilimler fakültesi öğrencilerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Öte yandan, İslami ilimler fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim dersinin avantajlarına ilişkin tutumlarının Beden eğitimi ve spor yüksekokulu, Meslek yüksekokulu, Eczacılık fakültesi, Sağlık yüksekokulu ve Fen edebiyat fakültesi öğrencilerinden anlamlı derecede düşük olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim dersinin sınırlılıklarına ilişkin olarak tablo incelendiğinde ise, Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sınırlılık alt boyutuna ilişkin ortalamalarının diğer tüm bölümlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Öte yandan Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınırlılık alt boyutuna ilişkin ortalamalarının ise diğer tüm bölümlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Dünyada uzaktan eğitime yönelik yapılan araştırmalardan biri (Brinkerhoff ve Koroghlanian, 2005) öğrenenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kararsıza yakın bir seviyede çıktığını gösterirken araştırmalardan bazıları ise (Belcheir ve Cucek, 2002; Drennan, Kennedy ve Pisarski, 2005) uzaktan eğitime yönelik tutumların hem olumlu hem de olumsuz sonuçlara yol açtığını göstermektedir. Aynı şekilde Türkiye’de yapılan araştırmalara (Ağır, Gür ve Okçu, 2008; Tekin, 2007) bakıldığında yurt dışındaki çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşıldığı diğer bir ifadeyle araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitim programlarının hem olumlu hem de olumsuz özellikler barındırdığını ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca yapılan bir diğer araştırma ise (Barış, 2015) bilgisayara sahip ve sürekli internete erişim imkânı olup mobil cihazı bulunan bireylerin, bulunmayan bireylere göre uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum geliştirdiklerini göstermektedir.

İşman (2011)’ e göre Türk eğitim sisteminde uzaktan eğitime yönelik tutumların olumlu olmasının temelinde kalıcı öğrenmeyi sağlayan kaliteli ve verimli eğitimin eksik olması yatmaktadır. Bununla birlikte hızla artan nüfus miktarı, bazı coğrafyalarda ekonomik ve kültürel nedenlerden dolayı öğretim etkinliklerine katılımın az olması ve fiziki alt yapı yetersizlikleri gibi sorunların uzaktan eğitim faaliyetleri ile çözülebilir olması da uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum sergilenmesine yol açmaktadır (İşman, 2011). Bu nedenle uzaktan eğitimin, eğitimde verimi artırmada bir araç ve yukarıda belirtilen sorunların giderilmesinde bir çözüm unsuru olarak

görüldüğü için eğitim öğretim uygulamalarında tercih edilen bir program olduğunu söylemek mümkündür.

Dünyadaki uzaktan eğitim uygulamaları özetlenecek olursa, uzaktan eğitimin bilim ve teknolojiye paralel olarak bir gelişim seyri izlediği, ilk olarak mektupla başlayan bu sistemin radyo yayınları ve televizyon teknolojileri ile devam ettiği, bu bağlamda bireylerin belli bir mekânla sınırlanmadan eğitim imkânı bulabildikleri görülmektedir. Ayrıca yine uzaktan eğitimle ilgili gelişmeler değerlendirildiğinde, uzaktan eğitim programlarının dışarıdan sınav alma ile başlayıp küreselleşen bir uzaktan eğitim programına doğru aşamalı bir gelişim gösterdiğini, bu noktada bilim ve teknolojinin uzaktan eğitim programlarına doğrudan veya dolaylı olarak etki ettiğini, yine gelecekte internetin de insan yaşamının merkezinde olmasına bağlı olarak eğitimin her alanında uzaktan eğitime olan talebin artacağını söylemek mümkündür.

Türkiye’de ise uzaktan eğitime yönelik ilk gelişmeler 1927 yılında başlamıştır. Özellikle eğitim kurumlarının fiziki eksikleri uzaktan eğitimin gelişmesini gerekli kılmıştır. Bu sistem zamanla ilkokul, ortaokul, liselerde ve yükseköğretim kurumlarında da aktif bir şekilde kullanılmıştır (Kırık, 2014).Türkiye’de uzaktan eğitimin yükseköğretimde uygulanmasının ilki ise 1974 yılına rastlamaktadır.

1980’lerde ise uzaktan eğitim Türkiye’de hızlı bir yükselişe geçmiş bu dönemden itibaren teknolojik alt yapının yenilenişi bireyin eğitim ihtiyacını karşılayabilecek bir düzeye gelmiştir. Yükseköğretimde uzaktan eğitim modeli ilk olarak Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi’nde başlamıştır. 1982 yılında İktisat ve İş İdaresi Programları ile birlikte Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi resmi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi tüm Türkiye’ye eğitim sunmakla kalmamış aynı zamanda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ve Batı Avrupa’da yaşayan Türk vatandaşlarına da diploma imkânı sağlamıştır (Çukadar ve Çelik, 2003). Türkiye’de 1982 yılından beri sürdürülmekte olan ve son yıllarda üniversitelerin çoğunluğu tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan uzaktan eğitim etkinliklerinin yasal dayanaklarından en önemlisi 6 Kasım 1982 tarihli ve 17860 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanarak yürürlüğe giren “Açık Yükseköğretim Yönetmeliği” dir. (Açık Yükseköğretim Yönetmeliği, 1982).

Açık Yükseköğretimi Türkiye’de, uzaktan eğitim hizmetlerinin sunumu açısından en kapsamlı yasal düzenlemelerden biri 14 Aralık 1999 tarihli ve 23906 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” ile üniversitelerarası iletişim ve bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan yapılan ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitiminin amaçları belirlenmiştir. “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” (1999), ile derslerin ve programların belirlenmesi ve kredilendirilmesi, istemci ve sunucu üniversitelerin belirlenmesi, öğrenci kabulü, kayıt, sınav ve ders geçme yöntemleri, malî hükümler ve yurtdışındaki kurum ve kuruluşlardan alınacak dersler ile ilgili standartlar ortaya konulmuştur. Günümüzde üniversitelerin uzaktan eğitim merkezi açabilmelerinin yasal dayanağını bu yönetmelik oluşturmaktadır.

İnsanların en temel haklarının içinde eğitim hakkı da önemli bir yer tutmaktadır. Bireyler var olan imkânlarla yetinmemişler dolayısıyla bireylerin isteklerinde bir artış gözlenmiştir. İletişim teknolojileri sayesinde birey evinden uzaklara gitmeden eğitim almakta, her türlü ihtiyacını bilgisayar ve internet gibi teknolojik ürünler aracılığıyla gidermektedir. Gelişen teknoloji mesafeleri kısaltmış, zamanı genişletmiş bireyin okuma ve öğrenme ihtiyacını cevaplar konuma gelmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin doğmasına zemin hazırlamıştır.

Bununla birlikte uzaktan eğitim, zaman, mekân ve maliyet açısından eğitimin sınırlarını en aza indirmektedir. Bireyler eğitim alma konusunda birtakım sıkıntılar ve sınırlamalar yaşadıklarından uzaktan eğitimi tercih etmeye başlamışlardır. Bu sayede geniş bir öğrenci kitlesi uzaktan eğitim hizmetinden yararlanmaya başlamıştır.

Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı uzaktan eğitimin amacı büyük kitlelerin eğitimden beklentisini gerçekleştirmek, eğitim için ayrılan maliyeti en aza indirmek, en uzak mesafeleri yakın hale getirmek ve istenildiği kadar tekrar edebilme imkânı ile bilgilerin öğrenilmesini sağlamaktır. Böylece eğitimde fırsat eşitliği sağlanacak ve her yaşta her gruptan insan istediği düzeyde eğitim alma hakkına sahip olacaktır (Altun ve Ateş 2008; Demirel, 2010; İşman, 2011; Uşun, 2006). Yaşamın her alanında ve her teknolojik gelişmede olduğu gibi uzaktan eğitiminde birtakım avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin avantajları ile ilgili şunları söylemek mümkündür Ağır (2007) tarafından yapılan araştırmada, özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı nasıl bir tutum

sergiledikleri belirlenmeye çalışılmış, Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri orta değere yakın olmakla beraber olumlu yönde bulunmuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olup olmama durumları ile uzaktan eğitime karşı tutum arasında anlamlı bir fark bulunmuş, kullanılmak istenen uzaktan eğitim yöntemleri kıdeme göre anlamlı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır

Demiray (1999) da uzaktan eğitimin olumlu yanlarının olduğunu belirterek; öğrencilerin öğretmenlerin belli bir merkezde toplanmadan evlerinden iş yerlerinden eğitim öğretim faaliyetlerine katılmalarını sağladığını, öğrencilere istedikleri zaman eğitime devam etme esnekliği sunduğunu, her yaştan her bireyin eğitim görme imkânı bulunduğunu ve uzaktan eğitimin eğitim maliyetini düşürdüğünü dile getirmiştir.

Horzum'a (2003) göre; uzaktan eğitim öğrencilerin sosyalleşmesini engellemekte, bazı uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle verilmesinde uygulama problemleri yaşanmakta ve sağlıklı öğrenme gerçekleşmemektedir. Ayrıca derslerin hazırlanmasında öğretmen ve diğer görevliler daha çok emek ve zaman harcamakta, uzaktan eğitimde yer alan teknolojiyi bilmeyen öğrenciler öğrenmede problem yaşamaktadır. Öte yandan Kaya (2002) ve Yurdakul (2005) ise uzaktan eğitimin avantajlarının yanında sınırlılıklarının da varlığından bahsederek uzaktan eğitimde bireysel yardım eksikliğinden, hemen geri bildirim olmamasından, iletişim ve etkileşim eksikliğinden, uzaktan eğitimin bireylerin sosyalleşmesini engellediğinden söz etmektedirler. Bu bakımdan uzaktan eğitimin her ne kadar insana zamandan ve mekândan bağımsız bir öğrenme ortamı sunsa da, aktif etkileşim imkânının bulunmamasından dolayı bireyin sosyalleşmesini kısıtlayıcı, yüz yüze iletişim ve etkileşimi engelleyici bir yapı gösterdiğini, ayrıca bireysel farklılıklardan doğan öğrenme yetersizliği, öğrenme güçlüğü gibi durumlarda farklılık görülmekte. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde Ağır'ın (2007) özel okullarda ve devlet okullarında görev yapan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta seviyede çıktığı ve olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Kuşkonmaz'ın (2011) ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mobil öğrenmeye yönelik algı düzeylerini değerlendirdiği çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün mobil öğrenmeye karşı algı düzeylerinin olumlu yönde olduğu ve öğretmenlerin mobil öğrenme uygulamalarına açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ancak Yavuz'un (2016) eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile İngilizce dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada uzaktan eğitimin avantajlarının orta seviyede olduğu gözlemlenmiş ancak dezavantajlarının orta seviyenin biraz üstünde olduğu görüşü ağır basmıştır. Yapılan Mevcut çalışmanın sonuçlarına bakıldığında uzaktan eğitime yönelik fakülte/yüksekokul açısından değerlendirilmesinde, Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim dersinin avantajlarına ilişkin tutumlarının Sağlık yüksekokulu öğrencilerine göre anlamlı derecede düşük iken, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu ve İslami ilimler fakültesi öğrencilerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Meslek yüksekokulu öğrencileri ve eczacılık fakültesi öğrencilerinin, avantaj alt boyutu için ortalamalarının sağlık yüksekokulu öğrencilerinden anlamlı derece düşük iken İslami ilimler fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Gelişen teknolojinin bölüm öğrencilerinin hayatında ve eğitim sisteminde de yerini alması, teknoloji ile yetişecek öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemine yabancı olmayışları ve hayatlarında hem zaman hem mekân anlamında avantajlar sunmasının etkili olduğu ve yapılan çalışmaya paralellik gösterdiği söylenebilir. Gündüz (2013) tarafından yapılan uzaktan eğitime yönelik algının cinsiyet değişkenine göre incelendiği çalışmada da yine algı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca Yıldız (2016) pedagojik formasyon alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelediği çalışmada tutum puanlarını cinsiyet değişkenine göre değerlendirirken tutum puanı ortalamalarının alt boyutlara (uzaktan eğitimin sınırlılıkları, avantajları ve genel tutum) göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Tüm bu belirtilen araştırmalar ile çalışmamız sonuçları karşılaştırıldığında ilgili literatürde (Ağır, 2007; Baek, Zhang ve Yun, 2017; Horzum, Albayrak ve Ayvaz, 2012) uzaktan eğitime yönelik inanç ve tutum çalışmalarında mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık bulunurken mevcut çalışmada da katılımcıların uzaktan eğitim dersine karşı tutum ölçeği alt boyutlarından uzaktan eğitimin avantajları için kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu kadın katılımcıların erkeklere oranla uzaktan eğitim dersinin daha fazla avantaja sahip olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bu durum çalışmamızı destekler niteliktedir. Ayrıca yapılan çalışma sonuçlarda bazı bölüm öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum

arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Dolayısıyla ilgili literatürdeki çalışmalara bakıldığında çalışmamıza benzer sonuçlara ulaşıldığı söylenebilir.

Bu bağlamda literatürde yer alan araştırmaların aksine mevcut çalışmanın katılımcıları arasında uzaktan eğitim programlarına yönelik tutum konusunda farklı bir bakış açısının olmadığı, ister yüksekokul isterse fakülte olsun her iki grubun da eğitim sisteminde yer alan uzaktan eğitime yönelik alt yapı yetersizliklerinin, uygulama gerektiren bazı derslerde uzaktan eğitimin beklenen verimi sağlayamamasının öğretmenlerin uzaktan eğitim programları konusunda aynı tutuma sahip olmaları sonucunu ortaya çıkardığı söylenebilir. Tüm bu belirtilen araştırmalar ile araştırmacı tarafından yapılan çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında ilgili literatürde (Ağır, 2007; Baek, Zhang ve Yun, 2017; Horzum, Albayrak ve Ayvaz, 2012) uzaktan eğitime yönelik inanç ve tutum çalışmalarında mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık bulunurken yapılan çalışmada Uzaktan eğitim dersinin sınırlılıklarına ilişkin olarak Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sınırlılık alt boyutuna ilişkin ortalamalarının diğer tüm bölümlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür.

Bu anlamda literatüre bakıldığında araştırmaların aksine mevcut çalışmanın katılımcıları arasında uzaktan eğitim programlarına yönelik tutum konusunda farklı bir bakış açısının olmadığı, Fakülte/Yüksekokul okuyan tüm bölüm öğrencilerin eğitim sisteminde yer alan uzaktan eğitime yönelik alt yapı yetersizliklerinin, uygulama gerektiren bazı derslerde uzaktan eğitimin beklenen verimi sağlayamamasının öğrencilerin uzaktan eğitim programları konusunda aynı tutuma sahip olmaları sonucunu ortaya çıkardığı söylenebilir. Dolayısıyla uzaktan eğitimin dersinde kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu kadın katılımcıların erkeklere oranla uzaktan eğitim dersinin daha fazla avantaja sahip olduğunu düşündükleri söylenebilir. Öğrenciler uzaktan eğitim, dersini istediği bilgiyi istediği zaman içerisinde ve öğrenme ortamından bağımsız bir şekilde alabilme imkânı sunmaktadır. Ayrıca insanların çalışırken bile kendini geliştirme ve bunu daha az zaman kullanarak elde edebilme imkânı bulduğunu göstermektedir. İnsanların uzaktan eğitim dersleri aracılığıyla bireysel ve mesleki gelişimini sürekli olarak ve zorluk yaşamadan devam imkânı bulabilmekte bu da eğitimin her ortamda ve her yaşta mümkün olabildiğini göstermektedir. Dolayısıyla tüm bu anlatılanlardan yola çıkarak uzaktan eğitimin insan gelişimine önemli ölçüde katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Öneriler

Bu araştırmanın bulguları üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet, fakülte ve yüksekokul boyutları ele alınmış uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bu nedenle üniversitede görev yapan hocalara yönelik uzaktan eğitim programları aracılığıyla hizmet içi eğitimler verilebilir.

Uzaktan eğitim hakkında bilgilendirme amaçlı seminerler yapılarak uzaktan eğitim programlarıyla ilgili daha çok deneyim kazanmaları sağlanarak, insanların gelişiminde uzaktan eğitimin etkisini ve önemini gösteren tanıtıcı etkinlikler yapılabilir.

Sadece öğrenciler değil üniversite hocalarının da uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir.

Kaynaklar

- Ağır, F. (2007). Özel Okullarda ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmesine yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışması. *New World Sciences Academy*, 3(2), 128-139. 05.10.2017 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/articlefile/185997> adresinden erişilmiştir.
- Akça, Ö. (2006). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin İletişim Engelleri İle İlgili Öğrenci Görüşleri. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Alkan, C. (1987). Açık öğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerini Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145. 18.04.2019 tarihinde <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078576/5000072797> adresinden erişilmiştir.
- Baek, Y., Zhang, H. ve Yun, S. (2017). Teachers' attitudes toward mobile learning in Korea . *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16 (1), 154-163. 18. 04. 2019 tarihinde <http://www.tojet.net/> adresinden erişilmiştir.

- Barış, M. F. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: namık kemal üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2) 36-46.
- Belcheir, M. J. ve Cucek, M. (2002). Faculty Perceptions of Teaching Distance Education Courses. Research Report 2002. (ERIC Document Reproduction Service No: ED 480 925).
- Brinkerhoff J.ve Koroghlanian C. M. (2005). Student computer skills and attitudes toward internet-delivered instruction: an assessment of stability over time and place. *J. Educational computing research*, 32(1), 27-56.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri, *Doğu Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.
- Demiray, U. (1999). Bir çağdaş eğitim modeli olarak uzaktan eğitim uygulaması. *Jandarma Dergisi*, 85, 46-52.
- Demirel, Ö. (Ed.) (2010). Eğitimde Yeni Yönelimler (4.Baskı). Ankara: Apegem Akademi.
- Gündüz, A. Y. (2013). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Horzum, B. (2003). Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri (Sakarya Üniversitesi Örneği). Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sakarya.
- Horzum, M. B. , Albayr AK, E. ve Ayvaz, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları. *Ege Eğitim Dergisi* 13(1), 56–72. 18.04.2019 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/egeefd/article/view/5000003958/5000004474> adresinden erişilmiştir.
- İşman, A. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. (1.Basım). İstanbul: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim. (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan eğitim. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. ve Önder, H. (2002). İnternet yoluyla öğretimde ergonomi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology. TOJET*, 1(1), 48-54. 06.07.2007 tarihinde <http://www.tojet.net/articles/v1i1/118.pdf> adresinden erişilmiştir.

- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi* 21, 73-94. 18.4.2019 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/206441> adresinden erişilmiştir.
- Kuşkonmaz, H. (2011). İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Mobil Öğrenmeye Yönelik Algı Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Bilgi Teknolojileri Bölümü, İstanbul.
- Özbay, Ö. (2015). Dünya'da ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* 4, 377-394. 18.4.2019 tarihinde http://www.inesjournal.com/Makaleler/2097601777_26-id-174-.pdf adresinden erişilmiştir.
- Özbay, Ö. (2015). Dünya'da ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* 4, 377-394. 10.12.2017 tarihinde http://www.inesjournal.com/Makaleler/2097601777_26-id-174-.pdf adresinden erişilmiştir.
- Şahin, M. C. (2009). Yeni binyılın öğrencilerinin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(2), 155-172. 18.4.2019 tarihinde <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/283/927740.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişilmiştir.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları. Uzaktan eğitimin geleneksel eğitimle karşılaştırılması. 6.10.2017 tarihinde <https://www.uzaktanegitim.com/haberler/uzaktan-egitimin-geleneksel-egitimlekarsilastirilmesi-/102> adresinden erişilmiştir.
- Uzunboylu, H. ve Tuncay, N. (2012). Uzaktan Eğitimde Sanal Değişimler. (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yalın, H. İ. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. (19.baskı). Ankara: Nobel Yay.
- Yavuz, R. (2016). Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumları İle İngilizce Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329. 10.10.2017 tarihinde

Yurdakul, B. (2005). Uzaktan Eğitim. Ö. Demirel (Ed.). Eğitimde Yeni Yönelimler.
Ankara: Apegem Akademi